

om disse Krongodfers Behandling, og dernæst den halvtredstindstyveaarige Anvendelse af disse Grundsatninger, saa er her virkelig tilstede, som jeg begyndte med at ytre, særegne Grunde til en betydelig Begunstigelse for Kronens Fæstere, som man ikke skal kunne paavise paa de private Fæstegodser, særegne Grunde, som maae berettigede Regjeringen til at samtykke i, at Statskassen overdrager en saa betydelig Deel af Stedernes Værdi til disse Godfers Fæstere, men naar man paa den anden Side tager Hensyn til, at noget egentligt Næstkrav have de dog ikke, at Eiendommene i Mæret 1840 havde en ganske anden Betskaffenhed og Værdi end i Mærene 1790, og at Regjeringen og heller ikke Rigsdagen derfor kan ansee sig besvøiet til, til Fordeel for en forholdsvis mindre Klasse, at give Mere, end hvad nu er foreslaaet, saa har man truffet omtrent det Rette ved den Indrømmelse, som nu ligger i Lovforslaget; man kan forsvare at indrømme noget Mere end Resolutionen af 1ste Juli 1846, navnlig med Hensyn til, at Læderne mærkelig have forandret sig siden 1846, og jeg paatvivler heller ikke, at, havde Conjuncturerne været dengang som nu, saa havde Rentekammeret anbefalet og Kongen samtykket, at Begunstigelsen var bleven noget større, omtrent en Trediedeel af den fulde Værdi.

Det var det, jeg havde at sige om de gamle Krongodser for at begrunde, at Ministeriet har tiltraadt Udvalgets Forslag.

Hvad de senest tilkjøbte Godser angaaer, passe disse Resolutioner vel ikke saa ganske, men jeg maa bemærke angaaende det væsentligste Gods, Frederiksgave, at det er nu engang ved kongelig Beslutning undergivet Resolutionen af 1ste Juli 1846, altsaa er det stillet ved Siden af de almindelige Domainier, og dertil kommer, at Forslaget, netop saaledes som det nu foreligger, vil føre til en noget større Indtægt af Godset, idet Indfæstningen efter hele Godsets Betskaffenhed og Velggenhed, og efter hvad der vil findes billigt af alle Vedkommende, vistnok vil af den Commission, som skal nedsættes, blive sat højere end paa de andre Godser, og man saaledes tør antage, at dette vil gaae op imod den mindre positive Adkomst til Begunstning, det har; derfor har

Udvalget et heller fundet Anledning til at undtage dette Gods fra det almindelige Forslag. Hvad de mindre betydelige Bjørnsholm og Silkeborg Godser angaaer, saa er deres Forsætning saa ringe, at de af denne Grund maae tilstedes den samme Begunstigelse som de gamle Krongodser, og Gjenstanden er af saa liden Betydning, at der vist ikke kan være Anledning til at gjøre Undtagelse for dem.

Jeg har endnu at ytre mig om de to forskjellige Anskuelser om Forslagets Udførelse, som der foreligger, nemlig Udvalgets Fleertals og et Mindretals. Den høitagtede Ordfører har allerede gjort adskillige Bemærkninger til Fordeel for Fleertallets Indstilling; jeg skal dertil sige nogle flere. Der møder os her det Spørgsmaal, om Salgsværdien for Fæstebøndernes Gaarde eller den gangbare Pris er den bedste, rigtigste og sikreste Maalestof, medens Udvalgets Maalestof efter de Afgifter, der billigt kunne ansættes, og den Indfæstning, der billigt kan tages, er tilfældig og usikker. Jeg vil gjerne indrømme, at Salgsværdiprisen i Handel og Wandel mellem Mand og Mand i Almindelighed er den rette Maalestof for Værdien; men den har sine Misligheder ved Kjøb og Salg af Bøndergaarde og Huse (Hør!). I Almindelighed skulde Priserne rette sig efter, hvad en Eiendom indbringer (Hør!); det rene Overflud, det er det, som i Almindelighed influerer paa Priserne; men der er ogsaa en anden Factor, som kommer i Betragtning her ved Fæstebøndergaardens Salg, og det er den særdeles Iver, ja, jeg kan næsten sige overdrevne Iver, der er hos den danske Almue efter netop at anvende sin Capital til at erhverve Bøndergaarde og Huse, at erhverve sig, som det kaldes, Hjemstavn, forbundet med en overdreven Førlørlighed for at blive netop i Nærheden af deres Hjem. Dette fører til, at, naar mange forholdsvis efter Bønderstandens Bilskaar store Capitaler ere samlede i en vis Egn, jeg kunde næsten sige, i visse sammenliggende Sogne, saa stige Priserne paa Bøndergaarde i disse Egne meget høit (En Stemme: Ganske rigtigt!); men, naar vi komme til en anden Egn, hvor Productionen er ligesaa stor, hvor Bøndergaardene give det samme rene Overflud, der